

2006-cı ilin I rübü üçün Azərbaycan Respublikasının TƏDİYƏ BALANSI

1. Tədiyə balansının makroiqtisadi parametrləri

2006-cı ilin I rübündə ölkədə yüksək tempi iqtisadi artımın davam etməsi, milli məhsullara xarici tələbin yüksəlməsi, investisiya mühitinin daha da yaxşılaşması şəraitində kapital axınının genişlənməsi, dünya bazarlarında neftin qiymətinin yüksəlməsi kimi amillər tədiyə balansının parametrlərinin əhəmiyyətli yaxşılaşmasını şərtləndirmişdir.

2006-cı ilin yanvar-mart aylarında tədiyə balansının ümumi saldosu müsbət 30.5 mln. ABŞ dolları məbləğində olmuş və ÜDM-in 0.8%-ni təşkil etmişdir.

Ölkədə yüksək tempi iqtisadi artım strategiyasının, o cümlədən onun vacib tərkib hissəsi olan neft-qaz strategiyasının uğurla reallaşdırılması ölkənin ixrac potensialının artmasını şərtləndirmişdir.

2006-cı ilin I rübündə cari hesabın saldosu müsbət 494.8 mln. ABŞ dolları məbləğində olaraq ÜDM-in 14%-nə bərabər olmuşdur.

Tədiyə balansının əsas analitik göstəriciləri

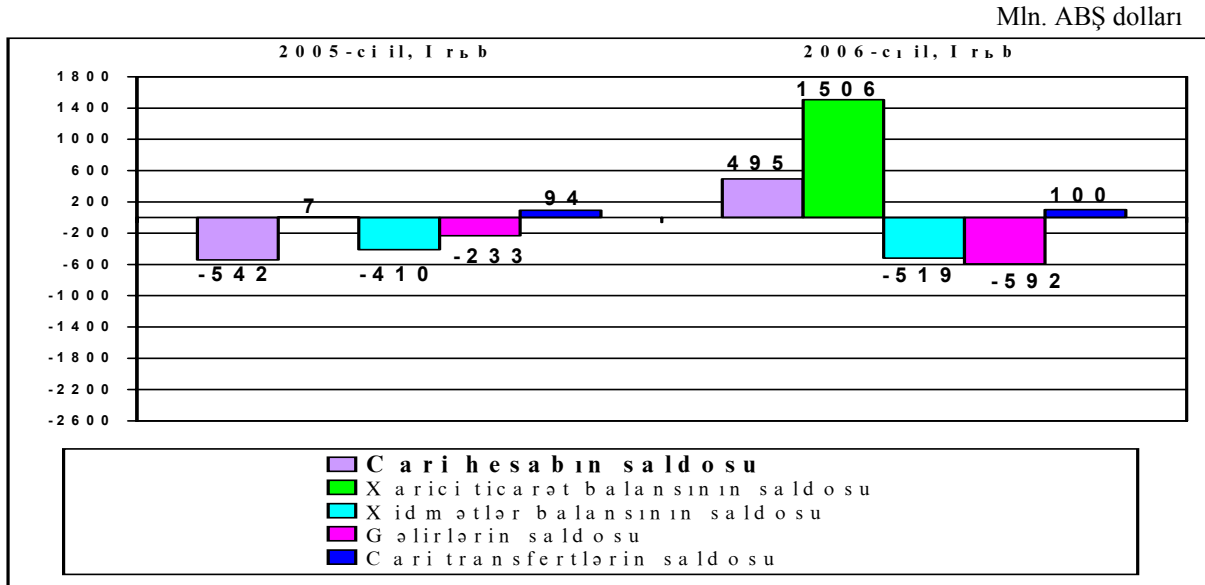
	2005-ci il, I rüb		2006-cı il, I rüb	
	Mln. \$	ÜDM-də %-lə	Mln. \$	ÜDM-də %-lə
I. Cari əməliyyatlar hesabının saldosu	-541.5	-24.8	494.8	14.0
Xarici ticarət balansı	7.2	0.3	1505.6	42.7
Xidmətlər balansı	-409.8	-18.8	-519.0	-14.7
Gəlirlər balansı	-233.3	-10.7	-592.0	-16.8
Cari transfertlər balansı	94.4	4.4	100.2	2.8
II. Kapitalın və maliyyənin hərəkəti hesabının saldosu	499.6	22.9	-464.3	-13.2
Birbaşa investisiyalar	300.3	13.8	-50.6	-1.5
Kreditlər və digər investisiyalar	199.3	9.1	-413.7	-11.7
III. Tədiyə balansının ümumi saldosu	-41.9	-1.9	30.5	0.8

Xarici ticarət balansının müsbət saldosu 1.5 mlrd. ABŞ dolları təşkil edərək ÜDM-in 42.7%-nə bərabər olmuş və cari əməliyyatlar hesabının mənfi saldosunun profisitlə nəticələnməsini şərtləndirmişdir.

Tədiyə balansının sektorlara ayrılmaqla təhlili isə göstərir ki, əvvəlki illərdə olduğu kimi 2006-cı ilin yanvar-mart aylarında da xarici iqtisadi əməliyyatlar **neft-qaz sektoru** üzrə müsbət saldoya malik olmuşdur. Bu sektor üzrə ümumi daxilolmalar əsasən neftin ixracı və bu sektora cəlb edilən xarici kapitalın hesabına formalaşır. Neft-qaz sektoru üzrə ödənişlər isə mənfəətin və investisiyaların repatriasiyasını, maşın, mexanizm və digər texnoloji avadanlıqların idxalının və Əsas İxrac Boru kəmərlərinin tikintiləri ilə bağlı Türkiyə və Gürcüstan ərazilərindəki işlərin maliyyələşdirilməsinə sərf olunan vəsaitləri əks etdirir. Bu sektor üzrə yaranmış ümumi müsbət saldo iqtisadiyyatın digər sektorlarının xarici valyutaya tələbatının maliyyələşdirilməsini və ölkənin valyuta ehtiyatlarının artmasını təmin etmişdir.

2. Cari əməliyyatlar hesabı

2006-cı ilin I rübü ərzində ölkənin beynəlxalq iqtisadi fəaliyyətinin cari əməliyyatlar üzrə bütün sahələrində məcmu daxilolmalar və ödənişlər arasındakı balansda – **cari əməliyyatlar hesabında 494.8 mln. ABŞ dolları məbləğində** profisit yaranmışdır.

Cari əməliyyatlar hesabında profisitın yaranması əsasən neft-qaz sektoru üzrə malların ixracının artımı ilə izah olunur. Belə ki, 2005-ci ilin I rübündə neft-qaz sektoru üzrə malların ixracı 1.0 mlrd. ABŞ dolları olmuşdursa, 2006-cı ilin I rübündə bu göstərici 2.3 mlrd. ABŞ dollarına çatmışdır. Bu isə öz növbəsində xarici ticarət balansının saldosunun 1.5 mlrd. ABŞ dollarına qədər yüksəlməsini şərtləndirmişdir.

2.1. Xarici ticarət balansı

Xarici ticarət dövriyyəsi 3.4 mlrd. ABŞ dolları təşkil etmiş və 2005-ci ilin müvafiq göstəricisindən 52.7% çox olmuşdur. Ölkəyə idxal olunan malların həcmi 958 mln. ABŞ dolları və ya ÜDM-in 27.2%-ni, ixracın həcmi isə 2464 mln. ABŞ dolları və ya ÜDM-in 69.9%-ni təşkil etmişdir. *Xarici ticarət balansı 1.5 mlrd. ABŞ dolları məbləğində və ya ÜDM-in 42.7%-i həddində müsbət saldo ilə nəticələnmişdir.*

2006-cı ilin I rübündə Azərbaycan dünyanın 113 dövləti ilə əmtəə ticarəti etmişdir. Xarici ticarətin 15.4%-i MDB üzvü olan dövlətlərin, 84.6%-i isə digər xarici dövlətlərin payına düşür. Dövlətimizin İtaliya, Rusiya, Türkiyə, İsrail, İran, Birləşmiş Krallıq, Rumıniya, Almaniya, Gürcüstan və Türkmənistan ilə daha intensiv ticarət əlaqələri olmuşdur. Bütövlükdə Azərbaycan Respublikasının idxal-ixrac əməliyyatlarının 83.4%-i yuxarıda adı çəkilən əsas tərəf müqabilləri olan 10 dövlət ilə aparılmışdır.

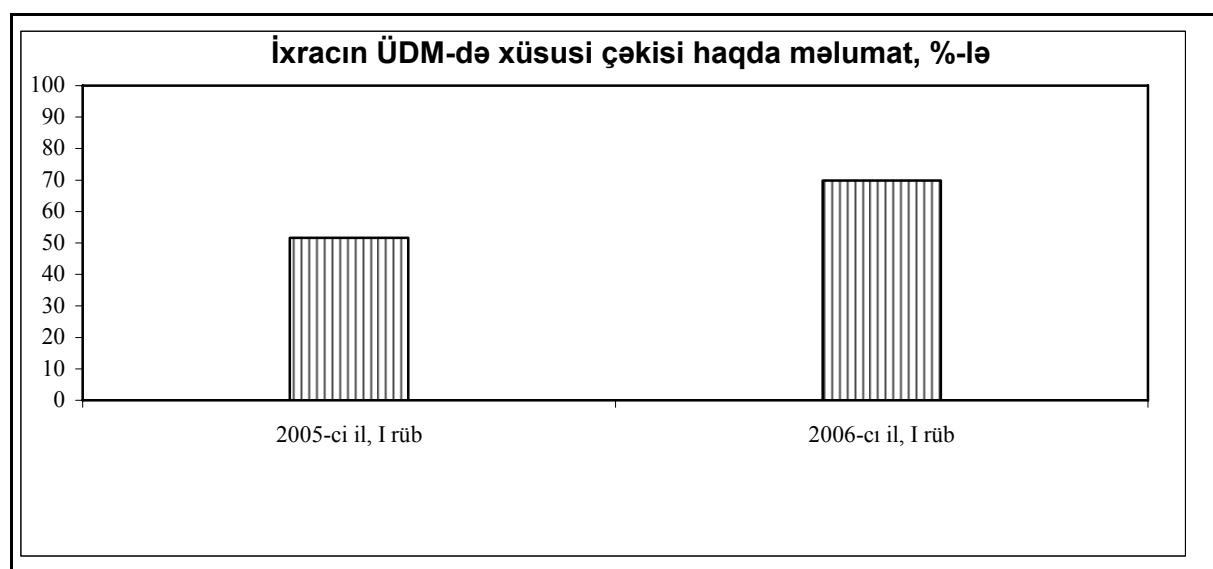
2006-cı ilin I rübündə xarici ticarət üzrə əsas tərəf müqabilləri

Mln.ABŞ dolları

	Əmtəə dövriyyəsi	İxrac	İdxal	Saldo
İtaliya	1886	1855	31	+1824
Rusiya Federasiyası	300	54	246	-192
Türkiyə	129	52	77	-25
İsrail	104	95	9	+86
İran (İslam Respublikası)	95	70	25	+45
Birləşmiş Krallıq	81	3	78	-75
Rumıniya	81	79	2	+77
Almaniya	78	3	75	-72
Gürcüstan	51	47	4	+43
Türkmənistan	51	3	48	-45
Başqaları	566	203	363	-160
Cəmi	3422	2464	958	+1506
o cümlədən:				
MDB dövlətləri	526	155	371	-216
Digər dövlətlər	2896	2309	587	+1722

Bütövlükdə, keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə xarici ticarət dövriyyəsinin ümumi həcmi 1.2 mlrd. ABŞ dolları artmışdır, o cümlədən ixrac 1.3 mlrd. ABŞ dolları artmış, idxal isə 0.1 mlrd. ABŞ dolları məbləğində azalmışdır.

Əmtəə ixracı. Xarici ticarətin daha da sərbəstləşdirilməsi, yanacaq kompleksinin ixracat yönümlü müəssisələrində istehsalın inkişafı, habelə dünya bazarında neftin, pambığın əlverişli qiymət konyunkturu ixracatın daha da artmasına təkan vermiş və 2006-cı ilin yanvar-mart aylarında əmtəə ixracı 2005-ci ilin müvafiq dövrünə nisbətən 2.2 dəfə artaraq 2.5 mlrd. ABŞ dollarına çatmışdır. Nəticədə ixracın ÜDM-də xüsusi çəkisi keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 18.3% artaraq 69.9%-ə çatmışdır. Bu isə ölkənin dünya iqtisadiyyatına daha sıx inteqrasiya olduğunu, onun **açıqlıq dərəcəsinin** yüksəldiyini göstərir.

İxrac olunmuş malların strukturunda neft məhsullarının payına ümumi ixracın 92.5%-i düşmüşdür. Belə ki, 2006-cı ilin I rübü ərzində xarici dövlətlərə 2.3 mlrd.

ABŞ dollarlıq neft məhsulları ixrac olunmuşdur ki, bu da 2005-ci ilin I rübünün müvafiq göstəricisindən 2.3 dəfə çoxdur. İxrac olunmuş bütün neft məhsullarının yalnız 371 mln. ABŞ dollara qədəri neft emalı məhsullarının, 1.9 mlrd. ABŞ dolları isə xam neftin ixracının payına düşür. İxrac olunmuş xam neftin 1.8 mlrd. ABŞ dolları Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti (ABƏŞ) tərəfindən hasil olunmuş neftdir. Bunun da 346 mln. ABŞ dolları Azərbaycanın payına düşən gəlir nefti, 926 mln. ABŞ dolları “Əsrin müqaviləsi” ilə bağlı xarici ölkələrin iri neft şirkətləri tərəfindən Azərbaycana yönəldilmiş birbaşa investisiyaların repatriasiyası (xam neft şəklində), yəni neft-qaz sektorunun xarici öhdəliklərinin azalması hesabına və 532 mln. ABŞ dolları isə konsorsiumun xarici payçı şirkətlərinin gəlir nefti kimi ixrac edilmişdir. İxrac olunmuş ümumi xam neftin 103 mln. ABŞ dolları isə ARDNŞ və ölkənin digər müəssisələri tərəfindən xaricə göndərilmişdir.

2006-cı ilin I rübü ərzində ölkənin **qeyri-neft sektorunun** payına düşən ixrac mallarının ümumi dəyəri 2005-ci ilin müvafiq dövrünə nisbətən 48.8% artaraq 185.4 mln. ABŞ dollarına çatmışdır. Bu artım əsas etibarilə kimya məhsullarının, əlvan və qara metalların, pambıq mahlıcının və kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracının artımı hesabına olmuşdur.

İxracın strukturu

Mln. ABŞ dolları

	2005-ci il, I rüb		2006-cı il, I rüb	
	Məbləğ, mln. \$	Xüsusi çəkisi,%-lə	Məbləğ, mln. \$	Xüsusi çəkisi,%-lə
İxrac - cəmi	1124.3	100.0	2463.7	100.0
o cümlədən:				
1. Yanacaq-xammal məhsulları	1066.0	94.8	2384.3	96.8
- neft məhsulları	999.7	88.9	2277.4	92.5
- digər xammal	66.3	5.9	106.9	4.3
2. Maşın və avadanlıq	9.0	0.8	10.4	0.4
3. Xalq istehlakı malları	46.0	4.1	61.2	2.5
4. Digər mallar	3.3	0.3	7.8	0.3

Əmtəə idxalı. Fiziki şəxslərin *idxalını* (177.8 mln. ABŞ dolları) və humanitar malları (8.6 mln. ABŞ dolları) da nəzərə almaqla 2006-cı ilin I rübü ərzində ölkəmizə 350 mln. ABŞ dollarlıq istehlak malları gətirilmişdir. Bunun da 40.5%-i, yəni 141.9 mln. ABŞ dollarlı ərzaq məhsullarının payına düşür.

Təqdirəlayiq haldır ki, 2005-ci ilin I rübü ilə müqayisədə ölkəyə idxal olunan istehlak mallarının strukturunda ərzaq mallarının xüsusi çəkisi 1.0% azalmışdır. Bu idxalı əvəz edən yerli istehsalın inkişafı ilə bağlıdır.

İdxalın strukturunda investisiya yönümlü maşın-avadanlıqların və malların xüsusi çəkisi 24.1% təşkil edərək 231 mln. ABŞ dollarına bərabər olmuşdur. Bunun da 78.5%-ni beynəlxalq neft-qaz kontraktları çərçivəsində ölkəyə cəlb olunmuş investisiyalar hesabına idxal olunmuş mallar təşkil edir. Bundan başqa 2006-cı ilin yanvar-mart ayları ərzində ölkəyə 121.2 mln. ABŞ dollarlıq təbii qaz və ümumi məbləği 256 mln. ABŞ dollarına bərabər olan istehsal təyinatlı maşın-avadanlıq, kimya, qara və əlvan metallar və s. məhsullar da gətirilmişdir.

*İdxalın strukturu**Mln. ABŞ dolları*

	2005-ci il, I rüb		2006-cı il, I rüb	
	Məbləğ, mln. \$	Xüsusi çəkisi,%-lə	Məbləğ, mln. \$	Xüsusi çəkisi,%-lə
İdxal - cəmi	1117.1	100.0	958.1	100.0
o cümlədən:				
1. İstehlak malları	305.2	27.3	350.4	36.6
- ərzaq məhsulları	126.6	11.3	141.9	14.8
- digərləri	178.6	16.0	208.5	21.8
2. İnvestisiya yönümlü mallar	695.0	62.2	230.7	24.1
- beynəlxalq neft-qaz konsorsiumları	672.6	60.2	181.0	18.9
- digərləri	22.4	2.0	49.7	5.2
3. Digər mallar	116.9	10.5	377.0	39.3
- təbii qaz	76.4	6.8	121.2	12.7

2.2. Xidmətlər balansı

2006-cı ilin I rübündə xarici dövlətlərlə Azərbaycanın iqtisadi əlaqələrində qarşılıqlı xidmətlər əsas yerlərdən birini tutmuşdur və həmin xidmətlərin ümumi həcmi 896.1 mln. ABŞ dolları təşkil etmişdir. Bunun da 707.5 mln. ABŞ dolları qeyri-rezidentlər tərəfindən Azərbaycanın hüquqi və fiziki şəxslərinə, 188.6 mln. ABŞ dolları isə Azərbaycanın xarici ölkələrin rezidentlərinə göstərdiyi xidmətlərdir. Beləliklə, xidmətlər balansının saldosu mənfi 519.0 mln. ABŞ dollarına yaxın olmuşdur ki, bu da ÜDM-in 14.7%-nə bərabərdir. Bu göstərici 2005-ci ilin müvafiq dövründə 18.8%-ə bərabər olmuşdur.

Xidmətlər balansı kəsiri əsasən beynəlxalq kontraktlar çərçivəsində ölkənin neft-qaz sektorunun fəaliyyəti ilə bağlıdır. Belə ki, bu sektorda hesabat dövrü ərzində görülmüş işlərin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar ölkədə istifadə olunmuş 924.2 mln. ABŞ dolları məbləğində birbaşa xarici investisiyaların 411.6 mln. ABŞ dolları tikinti-quraşdırma və digər xidmətlərlə bağlı xərclərə görə xarici dövlətlərin rezidentlərinə ödənilmişdir. Bu isə xidmətlər balansının kəsirinin 79.3%-ni təşkil edir.

Beynəlxalq kontraktlar çərçivəsində neft-qaz sektorunun fəaliyyəti ilə bağlı xidmətlərin idxalını istisna etməklə xidmətlər balansı 2006-cı ilin I rübünün yekunlarına görə cəmi 107.3 mln. ABŞ dolları həcmində mənfi saldo ilə nəticələnmişdir.

Tədiyə balansında öz əksini tapmış qarşılıqlı xidmətlər dövriyyəsinin 18.5%-i nəqliyyat üzrə aparılan əməliyyatların payına düşür. Ümumi dəyəri 166.0 mln. ABŞ dollarına bərabər olan nəqliyyat xidmətlərinin 56.5%-i Azərbaycan rezidentlərinin xarici dövlətlərin nəqliyyat sistemlərindən istifadə etmələri ilə əlaqədardır.

Öz növbəsində Azərbaycanın digər ölkələrə göstərdiyi nəqliyyat xidmətlərinin ümumi dəyəri 2005-ci ilin I rübünə nisbətən 73.7% artaraq 72.2 mln. ABŞ dollarına bərabər olmuşdur. Bu vəsaitin böyük hissəsi TRASEKA layihəsi çərçivəsində ölkə ərazisi vasitəsilə Orta Asiya ölkələri ilə Avropa ölkələri arasında tranzit

yükdaşımalarının intensivləşməsi və hava nəqliyyatı xidmətlərinin artması nəticəsində əldə edilmişdir.

Hesabat dövründə turizmlə bağlı xaricilərə göstərilən xidmətlərin dəyəri 17.1 mln. ABŞ dollarına bərabər olmuşdur ki, bunun da 29.8%-i (5.1 mln. ABŞ dolları) qeyri-rezidentlərin Azərbaycana işgüzar səfərləri ilə bağlıdır. Öz növbəsində xarici ölkələr tərəfindən Azərbaycan rezidentlərinə turizmlə bağlı göstərilən xidmətlərin dəyəri 42.6 mln. ABŞ dolları məbləğində olmuşdur. Bunun da əsas hissəsi (88.9%-i) Azərbaycan vətəndaşlarının şəxsi səfərləri ilə bağlı xarici ölkələrdə olarkən sərf etdikləri xərclərinin (məkik idxal istisna olmaqla) payına düşür. Ümumiyyətlə, qarşılıqlı xidmətlərin ölkənin xarici ölkələr ilə əmtəə və xidmətlər üzrə ümumi idxal-ixrac dövriyyəsində xüsusi çəkisi 20.8% təşkil etmişdir.

2.3. Gəlirlər

Gəlirlər üzrə daxilolmaların və ödənişlərin ümumi dövriyyəsi 703.6 mln. ABŞ dolları məbləğində olmuşdur. Bunun 92.1%-ni (647.8 mln. ABŞ dolları) Azərbaycandan ödənişlər təşkil edir. Bu məbləğin isə əsas hissəsini (532.1 mln. ABŞ dolları) Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkətinin xarici investorlarının payına düşən gəlirlərinin repatriasiyası (xam neft şəklində), qeyri-rezidentlərə ödənilmiş əmək haqları (34.7 mln. ABŞ dolları) və xarici kreditlərdən istifadəyə görə (neft-qaz sektoru daxil olmaqla) ödənilən faizlər (39.2 mln. ABŞ dolları) təşkil edir.

Gəlirlərlə bağlı ölkəyə daxil olmuş vəsait 2005-ci ilin I rübündə 42.4 mln. ABŞ dollarına bərabər olduğu halda, 2006-cı ilin I rübü ərzində bu göstərici 31.4% artaraq 55.8 mln. ABŞ dollarına bərabər olmuşdur. Bunun da 12.7 mln. ABŞ dolları Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinə, 10.2 mln. ABŞ dolları Milli Bankın sərəncamında olan xarici valyuta ehtiyatlarına və 1.8 mln. ABŞ dolları isə 2-ci pillə banklarının xaricdə yerləşdirilmiş aktivlərinə hesablanmış faizlər üzrə gəlirlərdir.

2.4. Cari transfertlər

Cari transfertlər üzrə 2006-cı ilin I rübü ərzində xarici ölkələrdən alınan humanitar malların, texniki və digər yardımların ümumi dəyəri 15.2 mln. ABŞ dolları məbləğində olmuşdur.

Yardımların ümumi dəyərinin xeyli hissəsini humanitar idxal malları təşkil edir. Belə ki, 2006-cı ilin 3 ayı ərzində ölkəyə gətirilmiş humanitar idxal mallarının ümumi həcmi 8.6 mln. ABŞ dolları məbləğində qiymətləndirilmişdir. Bütövlükdə cari transfertlər üzrə əməliyyatların müsbət saldosu 2005-ci ilin I rübü ilə müqayisədə 5.8 mln. ABŞ dolları məbləğində artaraq 100.2 mln. ABŞ dollarına (ÜDM-in 2.8%-nə) bərabər olmuşdur.

3. Kapitalın və maliyyənin hərəkəti

2006-cı ilin I rübündə ölkə iqtisadiyyatında istifadə olunmuş xarici kapitalın ümumi həcmi keçən ilin müvafiq göstəricisi səviyyəsində qalaraq 1.2 mlrd. ABŞ dollarına bərabər olmuşdur.

Hesabat dövrü ərzində ölkə iqtisadiyyatında istifadə olunmuş xarici kapitalın strukturunda müəyyən keyfiyyət dəyişiklikləri baş vermişdir. Belə ki, xarici borc yaradan kreditlər və digər investisiyalar kateqoriyasına daxil olan xarici kapital

axınının xüsusi çəkisi 2005-ci ilin müvafiq dövründə 23.2% təşkil etdiyi halda, 2006-cı ilin I rübündə bu göstərici 1.6% azalaraq cəmi 14.7% təşkil etmişdir. Öz növbəsində iqtisadi artımın stimullaşdırılması baxımından ən effektiv formada - birbaşa investisiyalar formasında ölkə iqtisadiyyatında istifadə olunmuş sərmayənin xüsusi çəkisi keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 8.5% artaraq 85.3%-ə çatmışdır.

Əvvəlki dövrlərdə ölkə iqtisadiyyatında istifadə olunmuş birbaşa investisiyaların repatriasiyası və xarici iqtisadiyyata yönəldilmiş birbaşa investisiyaların ümumi məbləği 1.1 mlrd. ABŞ dolları təşkil edərək keçən ilin göstəricisindən 67.6% çox olmuşdur. Bu artım əsas etibarilə “Əsrin müqaviləsi” ilə bağlı neft-qaz sektorunun xarici öhdəliklərinin azalması hesabına xarici ölkələrin iri neft şirkətləri tərəfindən Azərbaycana yönəldilmiş birbaşa investisiyaların *repatriasiyasının* həcmnin artması ilə bağlıdır. Belə ki, 2005-ci ilin I rübündə neft-qaz sektoru üzrə repatriasiya olunmuş investisiyaların həcmi 331.2 mln. ABŞ dolları məbləğində olduğu halda, 2006-cı ilin I rübündə bu göstərici 2.8 dəfə artaraq 925.7 mln. ABŞ dollarına çatmışdır.

Ölkədə istifadə olunmuş xarici kapital axınının strukturu

	2005-ci il, I rüb		2006-cı il, I rüb		2006-cı il 2005-ci ilə nisbətən, %-lə
	Mln. \$-la	Xüsusi çə- kisi,%-lə	Mln. \$-la	Xüsusi çə- kisi, %-lə	
Birbaşa investisiyalar	893.2	76.8	981.0	85.3	109.8
- neft-qaz sektoru	862.6	74.2	914.3	79.5	106.0
- digər sektorlar	30.6	2.6	66.7	5.8	218.0
Kreditlər və digər investisiyalar	269.2	23.2	168.7	14.7	62.7
- dövlət təminatlı kreditlər	39.3	3.4	108.2	9.4	275.3
- dövlət təminatı olmayan kreditlər	114.6	9.9	39.5	3.4	34.5
- BTC layihəsi	55.1	4.7	-	-	-
- ARDNŞ	28.6	2.5	9.9	0.8	34.6
- digərləri	30.9	2.7	29.6	2.6	95.8
- digər investisiyalar	115.3	9.9	21.0	1.9	12.4
C Ə M İ	1162.4	100.0	1149.7	100.0	98.9

3.1. Birbaşa investisiyalar

Ölkə iqtisadiyyatında istifadə olunmuş xarici sərmayələrin 981.0 mln. ABŞ dolları birbaşa investisiyaların payına düşür. Bu investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun xüsusi çəkisi 93.2% təşkil etmişdir ki, bu da iri neft-qaz layihələri, BİPİ Eksploreyşn (Şah Dəniz) Ltd., Bakı-Tiflis-Ceyhan və Cənub Qafqaz Boru Kəmərlərinin tikintisi layihələri və Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkətinin Azəri-Çıraq-Günəşli yatağında işlərin intensivləşməsi ilə əlaqədar ölkə iqtisadiyyatında istifadə olunmuş sərmayələrlə bağlıdır.

Hesabat dövrü ərzində qeyri-neft sektoru üzrə bir çox xarici sərmayəli müəssisələr və firmalar iqtisadiyyatımızın müxtəlif sahələrinə birbaşa investisiyalar şəklində böyük həcmdə xarici kapital yönəlmişlər. Belə ki, keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə qeyri-neft sektoruna yönəldilmiş birbaşa investisiyaların ümumi həcmi 2.2 dəfə artaraq 66.7 mln. ABŞ dolları məbləğində olmuşdur.

3.2. Kreditlər və digər investisiyalar

Hesabat dövründə iqtisadiyyatımızda istifadə olunmuş xarici sərmayələrin ümumi həcmnin 14.7%-ni birbaşa dövlət və dövlət təminatlı kreditlər, özəl sektora cəlb olunan kredit və ssudalar, depozitlər və s. kapital axınları təşkil edir.

2006-cı ilin I rübü ərzində tədiyə balansında əks etdirilmiş bu göstəricilərin ümumi məbləği 168.7 mln. ABŞ dollarına bərabər olmuşdur. Həmin məbləğin 5.9%-i (9.9 mln. ABŞ dolları) beynəlxalq neft-qaz kontraktları çərçivəsində ölkə ərazisində görülən işləri maliyyələşdirmək üçün ssuda şəklində beynəlxalq maliyyə təşkilatlarından cəlb edilən vəsaitdir. 108.2 mln. ABŞ dollarlıq vəsait isə birbaşa dövlət və dövlət təminatı əsasında cəlb olunmuş vəsaitdir. Bunun da 18.8 mln. ABŞ dolları Dünya Bankından daxil olmuş, 89.4 mln. ABŞ dolları isə əsas etibarilə "Azərenerji" Səhmdar Cəmiyyəti, Nəqliyyat Nazirliyi, irriqasiya-drenaj sisteminin bərpası və "Azərsu" Səhmdar Cəmiyyəti üzrə investisiya layihələrinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı beynəlxalq maliyyə və digər təşkilatlar tərəfindən ayrılmış kreditlərin istifadə olunmuş hissəsidir.

Kreditlər və digər investisiyaların 50.6 mln. ABŞ dolları isə banklar, birgə müəssisələr və firmalar tərəfindən cəlb olunmuş kreditlər, depozitlər və digər kapital axınlarının payına düşür.

4. Ölkənin ehtiyat aktivlərinin dəyişməsi

Azərbaycan iqtisadiyyatına yönəldilmiş xarici sərmayələrin və ölkənin ixrac potensialının durmadan artması və aparılan uğurlu iqtisadi siyasət ölkənin xarici borcu üzrə olan ödənişlərə tələbatı və idxal olunmuş əmtəə və xidmətlərin dəyərini tam maliyyələşdirməklə yanaşı, ölkənin strateji xarici valyuta ehtiyatlarının da artmasını təmin etmişdir. Belə ki, hesabat dövrü ərzində strateji valyuta ehtiyatları (məzənnə fərqi nəzərə alınmaqla) 1.7% artaraq 2006-cı il 01 aprel tarixinə 2616.0 mln. ABŞ dolları həcmində olmuşdur. Bunun da 1463.5 mln. ABŞ dolları Dövlət Neft Fondunun aktivlərindən, 1152.5 mln. ABŞ dolları isə Milli Bankın məcmu beynəlxalq aktivlərindən ibarətdir. Bu vəsaitin də 1026.6 mln. ABŞ dolları Milli Bankın sərəncamında olan rəsmi valyuta ehtiyatlarından ibarətdir ki, bu da neft-qaz sektoru istisna olmaqla malların və xidmətlərin 4.4 aylıq idxalını maliyyələşdirməyə imkan verir. Bu da dünya təcrübəsində qəbul olunmuş beynəlxalq kifayətlilik meyarından da yüksəkdir.

Bütövlükdə, 2006-cı ilin I rübündə tədiyə balansının parametrləri xarici sektorda dayanıqlı tarazlığın mövcud olmasına və bunun da ölkə daxilindəki inkişaf proseslərinin dəstəklənməsində mühüm makroiqtisadi faktor olmasına dəlalət edir.